

POSavska STRAŽA

Brežice

Narodno-radikalno in narodno-gospodarsko glasilo za štajersko-kranjsko Posavje.

Krško

«Posavska Straža» izhaja vsaki četrtek v tednu, datiran z dnevom prihodnje nedelje. — Naročnina za celo leto znaša dve kroni, pri večjih naročilih popust po dogovoru in se naprej plačuje. — Cena oznani za eno stran 48 K., za pol strani 24 K., za četrt strani 12 K., za osminko strani 6 K., za šestnajstinko strani 3 K., za dvaintridesetinko strani 1.50 K.; pri večkratnem označilu po dogovoru.

Vse pošiljave (pisma, dopise, nakaznice, naročila, inserate i. t. d.) je pošiljati na naslov «Posavska Straža» v Brežicah ali v Krško. — Dopisi se pošiljajo na uredništvo, naročnina in oznanila pa na upravništvo. — Rokopisi se ne vračajo. — Posamezna številka stane 10 vin.

Član 19. državnega osnovnega zakona o splošnih državljan- skih pravicah:

„Vsi narodi v državi so enakopravni in vsak narod ima nedotakljivo pravico, varovati in negovati svojo narodnost in svoj jezik. Enakopravnost vseh v deželi navadnih jezikov v šoli, v uradih in v javnem življenju je od države priznana.“

Zasedanje dež. zbora štajerskega.

8. seja. Posl. Robič utemeljuje svoj predlog v prilog učiteljstvu, da se naj ljudske šole, katere so v III. plačilnem razredu, premeste v II. plačilni razred. Opozarja na neugoden gmoten položaj učiteljstva ter predlaga da se izroči njegov predlog šolskemu odseku. Za predlog govori tudi dr. Schacherl.

Se sprejme.

Posl. Schweiger utemeljuje svoj predlog za ustanovitev vzornega vinograda in zimske viničarske šole za okraj Arvež in Ivnik. Se izroči vinorejskemu odseku. — Enak predlog stavi in utemeljuje posl. Rokitsky (nemška kmečka zveza) istotako za arveški okraj. Pri tem opozarja na važnost, ki jo ima ta okraj

v narodnem oziru. Predlog se izroči vinorejskemu odseku. — Posl. Rokitsky utemeljuje svoj predlog v zadevi cest v arveškem okraju. Se izroči deželnokulturnemu odseku. Isti poslanec utemeljuje svoj predlog za varstvo planinskega posestva — osobito na Zgornjem Štajerskem. Bogataši pokupujejo kmečka posestva, da si naredijo velike lovске revirje. To silno škoduje našemu kmečkemu stanu, radi tega se mora postavno zabraniti, kar se je na pr. zgodilo že na Solnograškem. Za predlog govori tudi Resel. Se izroči deželnokulturnemu odseku. — Voli se politični odsek. Izmed Slovencev sta voljena samo dr. Ploj in Kočvar. Odsek šteje 15 članov!

Posl. Hagenhofer in tov. predlagajo spremenitev deželnega reda in volilnega reda za deželni zbor:

1. Deželni odbor naj šteje 7 članov dva sta zastopnika iz skupine kmečkih občin.

2. Volilni red: a) načelo interesnega zastopstva naj ostane v veljavi; b) volitev je tajna in direktna; c) v skupini veleposestva volijo vsi veleposestniki in ne samo oni, katerih posestva so na deželni deski; d) iz volilnih okrajev kmečkih občin se izločijo vsa mesta in trgi ter vse one občine, v katerih je zemljiški davek nižji, kakor ostali direktni davki; e) število mandatov se razdeli na posamezne volilne skupine na podlagi davčne sile, pri tem se prištejejo mandati trgovske in obrtne zbornice volilni

skupini mest in trgov; f) vsaka občina je volilni kraj.

9. seja dne 4. sušca. Posl. Kurz in Hagenhofer utemeljujejo svoje predloge, da se naj dovolijo podpore od vremenskih nezdod prizadetemu kmečkemu prebivalstvu na Srednjem in Zgornjem Štajerskem. Predlog se izroči finančnemu odseku. Poslanec Stieg (nemška kmečka zveza) predlaga, da se uvrsti neka okrajna cesta II. razreda v Irdningu med okrajne ceste prvega razreda. Predlog posl. Hagenhoferja za ureditev služnostij (servitut) v gozdih in na pašnikih se izroči deželnokulturnemu odseku.

Poslanec Robič je vložil peticijo «Zgodovinskega društva za Slovenski Štajer» za podporo. Se izroči peticijskemu odseku. Isti poslanec je vložil interpelacijo radi nepostavnega postopanja krajnega šolskega sveta v Selnici ob Dravi v zadevi razpisa učiteljskega mesta. Ta skrajno zagrizeni nemčurski krajni šolski svet je namreč v skoraj popolnoma slovenskem kraju zahteval učitelja nemškega mišljenja. Tak učitelj bi tudi dobil prosto stanovanje, slovenski pa ne!

Na dnevnem reda je bil tudi predlog «molččega» posl. Stieger-ja iz Slovenske Bistrice, s katerim je hotel ta vzorni poslanec predočiti deželnemu zboru bedno stanje občine Boč v mariborskem okraju in prositi za podporo. Ali danes, ko bi imel Stieger govoriti, — ga ni bilo. Prav se godi

LISTEK.

Kmečki upor ali stara pravda.

Zgodovinska povest iz 16. stoletja. Po Avg. Šenoa.

XXVIII.

Dalje.

— Večno boš videl, večno boš čutil, večno boš živel — odgovarja živahno dekle — glej! ono ozvezdje dvojčok na nebu je najina slika, najina prilika.

Nežno skloni devojka glavo na glavo mladeniča. Bajno šumi reka, milejše peva slavček na zeleni veji, močnejše se leskeče mesečina v Savi. Molče sedi Marta v temi. Solza se ji zasveti na trepalnici, ko spregovori:

— Eto gledaj na nas oče Ambrož iz jasnih višav; — počivaj v miru, saj se ti je srčna želja izpolnila!

XXIX.

Nemalo so se čudili ljudje drugega dne na vse zgodaj iz Brdovca v Zaprešič dvema jahačama, ki sta urno jezdila na malih turških konjičih. — Prvi je bil sodeč po obleki Uskok, drugi bled, bradat mož je bil oblečen v turško obleko, samo po kučmi in po dolgih laseh se je spoznalo, da je človek — kristjan.

Molče jahajoč sta dospela skoraj onstran vasi, ko srečata mlado deklico kakih dvanajst let, ki je imela veliko čutaro obešeno ob rami.

— Pomozi Bog, devojka! zakliče Uskok in potegne konju vajeti — bi li mi dala vode, da si ugasim žejo?

— Drage volje — odvrne devojka in mu ponudi čutaro.

— Si li Brdovčanka? pozvedava Mogajič in vstavi konja.

— Da.

— Veš li — nadaljuje Mogajič — če sta slepec Jurko in njegova hči Anka doma? Nekako začudeno pogleda mladenka brhkega junaka in odgovori:

— Onadva ne stanujeta več v Brdovcu, že davno sta se spravila k Matiji Gubecu na Stubico.

— Na Stubico? — se preplaši Mogajič.

— I, da! pritrjuje devojka.

— Marko! zakliče svobodnik svojemu tovarišu — obrniva konja, podajva se na Stubico.

— Bog zna — nasmehne se Uskok, — kam se ti le tako mudi. Pojdiva v vas k stricu Gregoriču, popoldne pa odriniva na Stubico. —

Zahtevajte in razširjajte povsod „Posavsko Stražo!“

takim slovenskim občinam, ki si volijo nemčurske predstojnike, kateri se obračajo le do tako vzornih «ljudskih zastopnikov».

V petkovi seji je posl. dr. Jurtela nasvetoval, da naj bi se seje vršile v bodoče popoldne. Danes je deželni glavar vprašal zbornico, ali je za «predlog» dr. Jurtela, da se naj vrše seje popoldne. Dr. Jurtela stvarno omeni, da ni stavil «predloga» temveč le nasvet glavarju, ker ima vendar glavar pravico določevati seje. Skrajno neprijazen ton, v katerem je glavar odgovoril dr. Jurteli, bi bil zaslužil radikalen odgovor od strani slovenskih poslancev! «Predlog» je seveda propadel, saj ga je stavil Slovenec! Zanj so glasovali le Slovenci in oba socijalna demokrata.

10. seja se je vršila v torek dne 5. sušca.

Posl. Rokitanski (nemška kmečka stranka) utemeljuje svoj predlog za varstvo poljedelstva pred neopravičenim pogoždevanjem. Predlog je naperjen proti pogoždevanju v lovske svrhe, s čimer se kmečkemu stanu škoduje. Se izroči deželnokulturnemu odseku.

Posl. Hagenhofer (konservativna stranka) utemeljuje svoj predlog za varstvo planinskega gospodarstva. Se izroči istemu odseku.

Posl. dr. Jankovič (slov. kmečka zveza) utemeljuje svoj predlog za ustanovitev strokovnih kmetijskih zadrug. Svoj govor začne slovenski, kar pravicoljubnim Nemcem ni bilo prav. Veliki prijatelji slovenskih kmetov Ornig, Stieger, Stallner in Erber so mislili kar znoreti, ko so zaslišali slovenske besede. Celo staremu Kokošineku — pristni Nemec? —, ki je doslej vedno ležal na svoji klopi, kakor da sploh ne spada več na ta svet, je zrahljal slovenski govor kosti in mu dal zopet nekaj življenja. Erber menda samega veselja, da zopet sliši mile slovenske glasove, ni vedel druzega spregovoriti, kakor samo nek bolesten: A! Ah! A! Ah! In spodnještajerske nemškutarske korifeje so dale povelje: «Nemci! Iz dvorane ven!» Bog daj norcem pamet, da bi šli in se ne vrnili več, saj ne spadajo v zakonodajno zastopstvo.

Nato je posl. dr. Jankovič nadaljeval svoj govor v nemškem jeziku. Predlog se je izročil deželnokulturnemu odseku.

Ne! ampak odmah do Gubca — upira se Mogajič in obrne konja.

— Naj pa velja tvoja, — skima Uskok z ramami.

— Z Bogom dekle in lepa hvala! —

Hipoma odjezdita tovariša na čilih konjih nazaj, mlado dekle pa gleda vse začudeno za njima.

V gornji Stubici je odzvonilo uprav poldne, ko pridrvita v vas Mogajič in Nožina.

Uskok se ne zanima niti najmanj za okolico, ampak gleda mirno predse v konjsko grivo, pač pa povzdiguje Mogajič vedno svojo glavo kviško, opazujoč vsak kotiček rojstnega kraja, ki ga niso videle njegove oči toliko žalostnih let. Čudni spomini mu pretresavajo dušo, ne ve, bili jokal, ali bi se smejal. Končno se približata Gubčevemu domovju.

— Stopiva s konja — reče Mogajič ter skoči na tla in priveže konja za drevo na ograji.

Tako stori tudi Nožina.

11. seja se je vršila dne 6. sušca. Med vloženimi peticijami je omeniti po dr. Jurteli vloženo prošnjo «Dijaške kuhinje» v Ptuj. Se izroči peticijskemu odseku. — Med predloženimi poročili so tudi tri poročila dež. odbora o zadevi uravnave Pesnice v političnem okraju mariborskem.

Nato utemeljuje v pol minite trajajočem govoru sicer vstrajno molčeči poslanec Stieger svoj predlog glede podpore vsled vremenskih nezgod odškodovanemu prebivalstvu občine Boč, politični okraj Maribor.

Posl. Brandl utemeljuje svoj predlog v prilog prostovoljnim požarnim brambam, da naj deželni odbor izposluje za iste pri vladi za službeno korespondenco prostost poštne, pri upravah železnic za olajšave na vožnjo po železnicah. Se izroči finančnemu odseku.

Posl. Hagenhofer utemeljuje svoj predlog za preosnovo deželnega reda in volilnega reda v deželni zbor štajerski. Med govorom je prišlo do hudega prepira med govornikom in socijalno demokratskim poslancem Reselnom. Očitata sta si laž, goljufijo in druge lepe lastnosti. Konečno se predlog izroči političnemu odseku.

Posl. Vošnjak vloži predlog za spremenitev, oziroma ureditev § 3. deželne lovske postave z dne 23. grudnia 1906.

Posl. Roškar (slovenska kmečka zveza) vloži predlog proti uvozu živine.

Ljudski shod slov. kmečke zveze v Laškem Trgu.

V nedeljo 17. sušca t. l. pop. se je vršil ljudski shod slov. kmečke zveze v Laškem Trgu v pivnici združenih pivovaren Žalec in Laški Trg; udeležba je bila nepričakovano dobra. Čela prostorna dvorana s predsobo se je tekom pol ure napolnila do zadnjega kotička. Število udeležencev se je cenilo nad 500; prihiteli so ure in ure daleč, celo iz Trbovelj.

Zborovanje je otvoril podpredsednik kmečke zveze, g. Franc Mlakar, veleposestnik v Hošnici pri Slov. Bistrici; naznanil je, da je kmečka zveza njemu poverila vodstvo današnjega društvenega shoda in si je ime-

noval tri namestnike, dva župana in g. dr. Ivana Benkoviča.

Nato je g. Franc Mlakar razvijal točko za točko gospodarskega programa kmečke zveze, razkrival rane kmečkega stanu in kazal sredstva, katera hoče uporabiti slovenska kmečka zveza; govoril je zlasti o krivičnem davčnem sistemu, o razbremenitvi zemljišč, o obveznem zavarovanju, o živinskih cenah, zlasti o uvozu tuje živine, o kartelih, o kmečkih zbornicah po vzorcu trgovskih in obrtnih zbornic, o kmečkem združništvu, zlasti o produktivnih zadrugah, o zadrugah za nabavo kmečkih potrebščin itd., o poddržavljenju železnic, o znižanju tarifov, o razkosavanju zemljišč, o preuredbi dednega prava, o izseljevanju itd.

Kljub dolgemu, nad eno uro trajajočemu govoru so zborovalci, stoječi v skoro nevarni gneči in le deloma sedeči, cel čas najpazljivejši sledili govoru in na nekaterih mestih burno pritrdjevali.

Tolpa očito vinjenih ljudi je med tem časom skušala motiti zborovanje s tem, da je začela na cesti pred zborovalnico razgrajati; kmetje so začeli dvigati pesti in povpraševati, ali se sme kričaje naučiti manir; energičnemu posredovanju in mirnodušnosti predsedništva se je posrečilo, razburjene duhove pomiriti in napraviti mir pred zborovalnico.

Nato je g. dr. Ivan Benkovič, pozvan po plakatih, katerih je nekaj bilo po trgu nabitih, pojasnil zadevo kmečkega društva (konsuma) v Laškem Trgu, pri katerem ni bil nihče oškodovan nego g. Goršek sam, ki je radovoljno pokril celo izgubo, da je izgubo zakrivilo le pomanjkanje zmožnega vodstva, potem ko je bil prejšnji načelnik in ustanovitelj zadruge vsled raznih intrig prestavljen, da je bila zadruga ustanovljena le zoper nemčurske, ne pa slovenske trgovce itd.; sicer pa naj «narodna stranka» pometa pred svojim pragom, naj kmetom pové, kako so njeni pristaši gospodarili pri delniški pivovarni, kjer so delničarji zgubili 400.000 kron; mi nočemo strankarski boj zanesti na gospodarsko polje, mi nočemo škodoželjnim tujcem razkrivati naših ran; ako hoče «narodna stranka» boj tudi na gospodarskem polju, potem naj si njeni pristaši pri njej zahvalijo za posledice.

Nadalje govornik omenja, da mu je «narodna stranka» napovedala srdit boj;

Ženska se ne zgane.

— Anica! zakriči mladenič glasneje, ter ji položi roko na ramo — Anica, tu sem, tvoj Juro, da, tvoj Juro Mogajič.

Hipoma se strese ženska, upre udrte oči v mladeniča in začne govoriti, sunkoma z strašnim grohotom:

— Ha! Ha! Ha! stari gospodine moj, koruzo smo ogrebale in zvonovi so peli. Cin! Cin! slišiš, čuješ! Kaj želite? —

Divji plamen se zažari v devojkinih očeh, naglo skoči kviško in začne kričati: Si li zopet prišel, volk prokleti, da mi izpiješ kri, da mi razmesariš srce! Z žilavo roko zgrabi Jurija za prsa in zaškriplje z zobmi.

— Ho! Ho! Ho! Čujte, svatje gredo po mene, po Aslandovo Doro! Glej, glej, šepeče Anica in stegne prst proti drevesu na dvorišču — vidiš li ljudi — eden, dva, tri — glej, to je kum, oni je starešina. Pomozi Bog! gospoda. — Tiho, tiho, srce spava, naj spava, ne budite ga! —

(Dalje prih.)

njegov greh je le to, ker je pristopil h kmečki zvezi.

(Kmetje kriče: Mi Vam odpustimo ta greh! Le tako naprej!)

G. dr. Benkovič razpravlja nato o narodnem programu slov. kmečke zveze, oziroma smeri, katero on zastopa (tudi navzoči pristaši narodne stranke mu pritrujejo!), o izvedbi jezikovne ravnopravnosti, o narodni zavesti, o sredstvih narodne izobrazbe, o sredstvih občin glede nasilja nemških uradnikov; dalje o razmerju kmečke zveze do šole, o poučevanju nemščine, o razdeljenem šolskem pouku, o bremenih, katere treba občinam odvzeti, o bremenih, katere šola občinam nalaga in katera treba občinam odvzeti, o sredstvih zoper ta bremena; o drugih bremenih občin, da treba občine odškodovati za opravljanje poslov prenešenega delokroga, da je treba manjše občine združiti, da se občinam odkaže nekaj davkov, da se preskrbi izvežbane tajnike itd.

Govornik pojasni zahteve slov. kmečke zveze nasproti štajerski deželi, končni cilj neštevilnih navedenih zahtev je popolna ločitev slov. dela Štajerske, ločitev na celi črti; dalje zahteva tudi za deželni zbor uvedbo splošne in enake volilne pravice, odpravo kurij itd.

Medklic: «Kaj pa pravi kmečka zveza k volilni reformi za državni zbor? Kdo je zakrivil krivice prizadejane Slovencem?»

Govornik: «Kmečka zveza ne; ona ni napravila volilne preosnove; hoče pa z vso silo delovati na to, da se popravijo krivice, storjene zlasti koroškimi Slovencem, da se skrči število nemških mandatov, zlasti v mestih itd.» (Konec prih.)

Nemškutar — nemčur.

II.

Sodišča smatrajo v nasprotstvu vsem tolmačenju učenjakov in profesorjev besedo «nemškutar» ali «nemčur» za razžaljivo, o tem smo se prepričali leta 1905 v Brežicah. Kaj se je bilo pripetilo?

Dorašeni možje iz Brežic in okolice, ki so bili že davno izplačali svoj krvni davek, ki so — kakor pravijo med seboj, doslužili cesarju, osnovali so vojaško veteransko društvo, katerega ustanovitelj in načelnik je bil g. Ludovik Petrič, c. kr. uradni sluga v Brežicah. To društvo je prineslo že pri rojstvu veliko hibo na svet, člani so bili namreč večinoma slovenski možje, ki so si ohranili tudi pri vojaki kolikortoliko narodnega čuta.

Dne 10. septembra 1905 blagoslovila se je zastava tega društva. Slavnost se je vršila v najlepšem redu, katerega je hotel kaliti edino le mestni občinski zastop v Brežicah, ki mu je to društvo iz gori navedenega vzroka — trn v peti; ukazal je namreč samovoljno nenadoma, da se morajo vse slovenske zastave s hiš umakniti, na kar so hišni posestniki v svoji ogorčenosti obenem s slovenskimi tudi cesarske zastave sneli.

Ta ukaz je občinski zastop motiviral s tem, da bi se utegnil mir kaliti, dasiravno so bile slovenske zastave že poprej nad 14 ur nemoteno razobešene.

Na večer tega dne je sedelo nekaj veterancev v krčmi pri «Balonu» razgovarjajoč se o dnevnih dogodkih in pri tej priliki je načelnik g. Petrič vsled nečuvnega

postopanja občinskega zastopa nevoljen v svoji razburjenosti izustil, da niso občinski odborniki nikake Nemci, ampak — nemškutarji. Zaradi te besede tirali so prizadeti občinski odborniki g. Petriča pred sodišče, ki ga je obsodilo v drakonično kazen 48 ur zapora, katero bi bil moral tudi prestati, — ko ga ne bi bil pomilostil — cesar sam. Dokaz resnice, da je večina mestnih odbornikov v Brežicah slovenskega pokolenja, da so možje res po sili Nemci, je sodnija kratkoma odklonila.

Gospodje, ki so sedeli leta 1905 v občinskem odboru in ki so se čutili z besedo «nemškutar» grozno razžaljene, so sledeči:

Avg. Faleskini, I. Žnideršič, Jan. Pinterič, Jan. Ornik, Ant. Vimpolšek, Ad. Gabrič, Jan. Cenar, Vinko Grebenc, Karol del Cott, Fran Mateis, Jan. Šmid in Karol Leiter.

Koliko je med temi gospodi nemških potomcev, pokažejo imena sama, priliko bomo pa imeli tudi mi o teh pristnih Nemcih izpregovoriti par besed.

Vprašali bi se samo še, kako so neki izvedeli mestni očetje o Petričevih besedah. Imeli so li veteranci med seboj izdajalca, ali jih je krčmar sam izdal?

Ne — ni eno, ni drugo.

Glasovita brežiška policija zasledovala je te nebodijhtreba, veterance po celem mestu tja do Berlanove krčme; neopazovano vtaborila se je v drugi sobi pri pol odprtih vratih in tako izvohala ono strašno besedo: «nemškutar», ki bi bila skoro pokopala gosp. Petriča in njegovo nedolžno obitelj v največjo nesrečo.

Novičar.

Staro laž o častni besedi dr. Benkoviča pogreva zadnji «N. L.» in se sklicuje na neke priče. Še enkrat in zadnjič izjavimo, da dr. Benkovič pred zborovanjem dne 17. svečana t. l. nikomur ni dal častne besede; zato je tudi prelomiti ni mogel. S takimi otročjimi grožnjami kot so neke priče «N. L.» pri dr. Benkoviču ne bo nič opravil. Basta!

Laž o Faleschinijevem inseratu so brežiški privrženci narodne stranke namenoma zanesli v svoja trobila «N. L.» in «Slov. Narod», četudi so bili pravočasno obveščeni, da cela stvar temelji na neljubi pomoti, ker je dostavek k inseratu zaostal pri ekspediciji. Taki obrekovalci ne zaslužijo drugega, nego da jim zakličemo: Fej! Svaka sila do vremena!

Kandidat se je določil na shodu zapupnikov «narodne stranke» v Zidanem mostu dne 14. t. m. Izvolitev je padla na g. Ferdinanda Roša, posestnika in župana v Trbovljah, ki že več let molči v deželnem zboru, kct bi bil mutec, ki je še pred par tedni grozil, da bode pri volitvah delal za nemškega kandidata (ako se njega ne postavi), ki je že nedavno temu izjavil, da bi rad pristopil h kmečki zvezi (če bi ga hotela), o katerem smo v «Rdečem Praporu» in «Arbeiterwille», v glasilih socijalno-demokratske stranke čitali prav čudne stvari. Na shod je prišlo iz brežiškega okraja okrog 10 oseb, iz Rajhenburga 15, iz sevniške okolice 5; opazili smo le enega župana, namreč g. Antona Kuneja s Stolovnika; vrh tega je bilo na shodu blizu 100 delavcev iz Zidanega mosta.

Volilni imeniki bodo razporeženi te dni pri posameznih občinah. Kdor somišljenikov treba pomoči pri sestavi reklamacij, obrne naj se na uredništvo P. S., ki bode s svetom in v dejanju pomagalo. Glejte, da vsakega somišljenika reklamirate v volilni imenik, če bi bil kdo izpuščen!

O konzumu na Laškem je na zborovanju «narodne stranke» v Brežicah govoril dr. Kukovec, češ, da so duhovniki krivi propada tega kmetijskega društva. To zadruge je res ustanovil duhovnik vikar Gorišek in je lepo prospevala, dokler jo je sam vodil, ko pa je moral vsled intrig nemčurjev iz Laškega Trga iti, briga se ni nikdo več za zadruge, ki je morala likvidirati; zgubil ni nikdo nič, ker je vikar Gorišek prevzel vse dolgove sam in jih pokril. Vprašamo g. dr. Kukovca: Zakaj pa ne poveste, kdo je bil kriv poloma pri delniški pivovarni pred dvema letoma, ko je primanjkovalo kar 400.000 K (štirisot tisoč kron), katere so morali delničarji iz svojega žepa plačati. Seveda tega so krivi njegovi pristaši, ki niso znali gospodariti, zato treba lepo o tem molčati. Ali je to pošteno? Ni naš namen razkrivati tujemu naše rana; toda ako «narodna stranka» posega po takem orožju, udarili bodemo nazaj.

V Brežicah je odstopila mestna občina občinsko dvorano protestantom, da lahko v njej imajo svojo službo božjo. Tako?

Zaročil se je gospod dr. Ivan Benkovič, odvetnik v Brežicah z gđ. Mici Šilar v Zagrebu. Čestitamo!

Umrli je dne 15. t. m. nagle smrti g. Ivan Šafer, umirovljeni sodnijski sluga v Brežicah. Pokojnik je bil poznan po celem okraju kot zelo miroljuben človek. Bodi mu lahka domača gruda!

Štajerska iztočna železnica. Vsi okrajni zastopi med Feldbachom in Brežicami, kakor tudi vsa mesta in vsi trgi v tem okolišu, izvzemši Radgone in Fehringa so vložili peticije na deželni zbor, naj se zgradi železnica Feldbach-Gleichenberg-Purkla-Ptuj-Rogatec-Brežice, da se doseže zveza proti jugu do Bosne in Hercegovine in skozi Dalmacijo do Dubrovnika. —

Poškodbe po divjačini. Deželna poslanca dr. Jankovič in Roškar sta stavila na deželni odbor sledeči predlog zaradi poškodb po divjačini v tej zimi: Po časnih poročilih in osebnih naznanilih je vsled velikega snega in hude zime povzročila divjačina kmetom na sadnem drevju in na trtah veliko škodo. Posebno na Spodnjem Štajerskem tarnajo kmetje, kako velikansko škodo so jim naredili zajci z oglodanjem sadnega drevja in trt čeravno so iste obvarovali z apnom. Da navedem samo nekatere slučaje, omenim, da znaša samo v Petrovčah škoda po divjačini 500 K, posestniku Štefanu Kozelj v Teharjih so uničili zajci med 1000 drevesc okoli 300 2- do 3-letnih, čeravno jih je namazal z apnom. Lansko leto je apno varovalo drevesca. O zelo velikih poškodbah se poroča iz savinjske doline, savske doline, murskega polja, Slovenskih goric itd. Zaradi tega vprašajo podpisani: 1. Ali je visoki deželni odbor voljen, predložiti novo posebno postavo o poškodbah po divjačini, ker nova lovska postava ne ščiti kmeta pred takšnimi poškodbami in je vsled tega trpel kmet letos velikansko škodo; 2. če je voljan dati izjemoma odškodnino tudi tistim posestnikom, ki niso svoje nasade za-varovali, ker jih je prehitela letošnja huda

zuma; 3. ali je voljan dati navodila, da bodo kmetje za vse odškodovani.

Slovenska kmetijska šola za Spodnje Štajersko se še menda vedno zavlačuje! Ministrstvo je dovolilo, oziroma obljubilo podporo. Deželni odbor in nemška večina je na obstrukcijo slovenskih poslancev obljubila ustanovitev. Sedaj je zasedanje deželnega zbora, a o naši prepotrebni kmetijski šoli se nič ne sliši. Slovenske občine, slovenska društva, posebno pa slovenske politične organizacije, govorite sedaj, zahtevajte pravočasno, naši poslanci naj kažejo na tisoče ljudstva, ki je to šolo zahtevalo in jo spet zahteva. Slovensko časopisje, tukaj se je treba postaviti za korist kmeta!

Železnica Rogatec - Brežice. Deželni poslanec dr. Jankovič je stavil na deželni odbor v zadnjem deželnozborskem zasedanju v decembru sledečo interpelacijo zaradi železnice Rogatec - Brežice: Gotovo ni na celem Štajerskem niti enega okraja, s katerim bi dežela kakor država tako po mačehovsko postopala, kakor je okraj Kozje. Nezaslišano slabe ceste, vedno večje uboštvo prebivalstva in posledica tega vedno večje izseljevanje ljudi na Nemško in v Ameriko pričajo jasno, da se mora za okraj nekaj storiti, da se zabrani vedno večje uboštvo ljudstva in se povzdigne okraj materijelno. To se stori tem lažje, ker je okraj bogat na naravnih zakladih. V okolici Rajhensteina so velikanske zaloge premoga, katere je nakupila trboveljska premogokopna družba za 1.600.000 kron. V severnih delih okraja išče premog šafhauzenska internacionalna družba, ki ga je že v mnogih krajih našla, na drugih ga pa šele bo, kakor so izjavili veščaki. V okraju so tudi zaloge železa, ki se že v nekaterih okrajih izrabljajo, žal, da ne posebno plodno. Tudi vinogradništvo je v okraju razvito. Pri Bučah, Št. Petru pod Sv. gorami, Virštanju, Koprivnici, Križah in Gorjanih pridelujejo dobra vina, katera bi pri lažjih in boljših voznih zvezah lahko prodali, medtem ko so cene sedaj zelo nizke. Sadjarstvo je v razvitku; živinoreja je tudi važen vir zaslužka pri tamošnjih prebivalcih. To pričajo obilno obiskani sejmi v okraju, kakor v Veračah (na Filipovo), v Pilštanju, v Podčetrtku, in Št. Petru pod Sv. gorami. Okraj ima tudi mnogo lesa, ki bi se pri boljših prometnih sredstvih lahko izvažal. Vzrokov torej dovolj, da se pomaga okraju z železnico, ki bi vezala končno postajo Rogatec s savsko dolino. S to železnico bi se začelo v okraju bolj živahno življenje in naravni zakladi bi se lahko bolj izrabljali. Pri tem bi dobili ljudje doma zaslužek in ne bilo bi jim treba iskati v tujini negotovega kruha. Vsled tega vprašajo podpisani slavni deželni odbor: 1. Ali so mu znani zgoraj navedeni vzroki o potrebi železnice. 2. Ali je voljen hitro in z vsem povdarkom skrbeti za uredničenje te zahteve po železnici med Rogatcem in savsko dolino? — Dr. Jankovič in tovariši. — Na to interpelacijo je odgovoril v imenu deželnega odbora deželni odbornik Lind dne 26. m. m. sledeče: Deželni odbor mora samo pritrditi naziranju, da bi se s stavbo te železnice povzdignile gospodarske razmere okraja. Z ozirom na težkoče pa, ki bi jih povzročila stavba te 45—50 km. dolge železnice, se ne more ista izvršiti brez večjega državnega doneska. Predpogoj za stavbo železnice pa je tudi, da se določi pot, po kateri se naj zida, nadalje sestava glavnega načrta in proračuna

ter proračun, ali se bo železnica izplačala. Z ozirom na sklepe 24. seje deželnega zbora z dne 12. februarja 1896, v kateri se je sklenilo, da morajo plačati predpriprave dotični prizadeti, ni deželni odbor v stanju, potrebne preiskava in tehnična dela izvršiti na račun deželnega železniškega zaklada. Priporoča se torej, da za izvršitev tega načrta skrbijo dotični prizadeti, ki si naj izvolijo delniški odbor. Ta odbor naj izvrši predpriprave, kakor trasiranje, v sporazumljenju z merodajnimi činitelji, skrbi za denarna sredstva, s katerimi se naredijo potrebni načrti, kateri se predložijo železniškemu ministrstvu v odobrenje. Deželni odbor bo tačas že porabil svoj vpliv in podpiral delo odbora.

Nemški minister Prade je govoril med drugim tudi o jezikovni delitvi dežele: «Ne da bi se celotnost dežele kršila, bi bila delitev mogoča in izvedljiva in jaz jo smatram za neizogibno potrebno, če nočemo, da se naše narodne, prosvetne in gospodarske koristi neprenehoma krčijo, in če hočemo priti do urejene uprave naše dežele. Postavno se mora urediti jezikovno vprašanje pri državnih in samoupravnih oblastih, določiti se mora stališče Slovencev v deželnem zboru in v deželni upravi, popolnoma na novo se mora urediti državna uprava na Spodnjem Štajerskem in sicer na vseh poljih.» — Prestavili smo dobesedno to, kar je Prade rekel o Nemcih na Češkem, le da smo namesto Nemcev postavili Slovence in namesto Češkega vzeli Štajersko. Seveda pri nas Nemci drugače govorijo, ker imajo večino v deželi, in s tem vso moč v rokah. Toda če hočejo Nemci jezikovno delitev češke dežele, bodo morali privoliti tudi v delitev Štajerskega! Pravica mora biti za vse. Kar zahteva c. kr. nemški minister za Nemce, kjer so v manjšini, samo to in nič več zahtevamo mi za naše razmere, za naše slovenske pokrajine.

Krške novice.

II. roditeljski večer, kojega je priredilo tukajšnje učiteljstvo pretečeno soboto, se je obnesel zelo dobro, kar je najboljši dokaz, kako priljubljeni so postali roditeljski večeri med našim ljudstvom. Kakor pri prvem, tako je bila tudi pri drugem rod. večeru prostorna telovadnica polna poslušalcev, večinoma starišev in prijateljev šol. mladine; posebno veliko je bilo obrtnikov. Predavanje je otvoril okrajni šolski nadzornik g. Lj. Stiasny s prijaznim pozdravom na vse prisotne ter poudarjajoč, da se kažejo dobre posledice prvega rod. večera. V kratkih besedah nam je g. predavatelj pojasnjeval, da je nevednost najdraža stvar v deželi. — Nato je predaval strokovni učitelj g. K. Humek o «zidarskem gradivu», koje je pojasnjivalo 50 skioptičkih slik. Navzoše občinstvo je sledilo z vidnim zanimanjem predavanju. Gospoda predavatelja sta žela ob sklepu burno odobravanje od strani vseh prisotnih.

III. roditeljski večer priredi krško učiteljstvo dne 23. t. m. ob 7. uri zvečer v telovadnici meščanske šole. Predaval bode g. I. Magerl «Popotovanje okoli zemlje». Kakor prejšnja predavanja, bode tudi to združeno s 50 skioptičkimi slikami. «O dekliški vzgoji» pa bode predavala g. A. Romih-Schmidinger. Vstop je prost. Posebna vabila se ne izdajo.

Nabori v političnem okraju krškem.

V Mokronogu dne 14. t. m. je bilo potrjenih od 175 fantov 43, torej 21%; v Kostanjevici dne 16. t. m. izmed 216 fantov 58, torej 26%; v Krškem dne 18. in 20. izmed 276 fantov prvi dan 25, drugi dan 32, torej 41%.

Mojstrska bol. blagajna za samostojne, v političnem okraju krškem nastanjene obrtnike in njih soproge, se je ustanovila v Krškem. Prvo načelstvo sestoji iz nastopnih članov: g. Lorenc Glogovšek, mizarski mojster v Krškem, predstojnik prvega načelstva; g. Ivan Jerman, pekarski mojster; g. Karel Černetič, sedlarski mojster; g. Martin Pečnik, krojaški mojster; g. Štefan Počevavšek, mizarski mojster; g. Kristijan Spaniček, strgarski mojster; g. Anton Kozamernik, zidarski mojster; g. Andrej Čebuljar, ključavničarski mojster, g. Josip Havelka, pleskarski mojster.

Kmetijske zadruge

Govor poslanca dr. Jankoviča v dež. zboru Štajerskem.

Visoki deželni zbor! Čeprav je predmet mojega današnjega vtemeljevanja na vsem gospodarskega značaja vendar podyzamem precej to prvo priliko, da govorim v visokem deželnem zboru v slovenskem jeziku, ker smatram to kot samoobsebi umevno dolžnost našo in kot važno pravico slovenskega naroda, ki zavzema dobro tretjino štajerskega ozemlja. V tem oziru moramo biti dosledni, ker tako ravnanje zahteva naša narodna čast in naš narodni ponos. (Nadaljuje v nemškem jeziku.)

Dragi gospodje! Prej ko začnem z utemeljevanjem mojega predloga o ustanavljanju kmetijskih stanovskih zadrug, dovolite, da z ozirom na uvodne slovenske besede sledeče izjavim: Govoril sem zaradi tega slovensko, ker sem prepričan, da imajo štajerski Slovenci, ki tvorijo velik del prebivalstva, pravico zahtevati, da dobi slovenski jezik tukaj v deželnem zboru tiste pravice, ki mu pristojijo in katere bi morali pripoznati tudi vi, velečenjeni gospodje, ako vam ni brezmejna prenapetost pri razpravi tega vprašanja mero-dajna. Predstavljajte si, da ste vi v našem položaju, da tvorite v dvojezični deželi narodno manjšino. Gotovo bi bilo za vas v tem slučaju samo ob sebi umevno, da bi se posluževali v govorih, interpelacijah in predlogih svojega maternega jezika. In kar je za vas, velečenjeni gospodje, pravično, mora biti tudi za nas. Posluževali se bomo v bodoče torej večkrat svojega maternega jezika, da dokažemo naše pravice.

Sedaj pa dovolite, da utemeljim svoj predlog. Postava o obveznem ustanavljanju kmetijskih stanovskih zadrug je storila dolgo in težavno pot, predno se je sklenila. Šestkrat jo je predložila vlada v državnem zboru. In to vsled tega, ker so se pojavila nasprotujoča se mnenja, posebno glede izvrševanja in se je v začetku tudi mislilo postaviti o stalnih domovih z njo zvezati. Zaradi tega so to zapreko odpravili.

Ko so pozneje odpravili še eno zapreko, namreč postaviti skleniti kot državno postaviti, se je sklenilo kot državni okvirni zakon in se je dala s tem potrebna odločitev deželnemu zboru glede na potrebe posameznih dežel. Postava se je sprejela 1. 1901. Cesar jo je potrdil 27. aprila 1. 1902.

(Konec prih.)

Luteranci — odpadniki od katoliške cerkve v Brežicah so gg.: dr. Josip Oswatitsch, c. kr. sodni adjunkt, Rihard Kniewasser, urar in Emanuel Martini, c. kr. nadgeometer. Ti so pred par leti odpadli od katoliške cerkve iz sovraštva do pododovane vere. Sledilo bi jim še več brežiških nemškutarjev á la Matheis (ki svoje hčere luteranom v zakon daje), Schniderschitsch in drugi, a jim je še ljubši slovenski kruhek, nego luteranska — nemška vera.

Za Brežice se iščejo obrtniki: kolar, urar, kovač. Pričakovati imajo dober zaslužek. Prosimo za ponatis!

Letni in živinski sejmi.

Meseca sušca t. l. vršili se bodo v polit. okraju Brežice letni in živinski sejmi sledeče dni:

Dne 21. sušca v Artičah	sod. okr. Brežice.
„ 21. „ „ Žig. vrhu „	„ Sevnica
„ 26. „ „ Dobovi „	„ Brežice.
„ 26. „ „ na Bizeljskem „	„ „
„ 28. „ „ v Rajhenburgu „	„ Sevnica

Ljudski tabor na Blanci

se vrši

na belo nedeljo, dne 7. aprila 1907.
popoldne ob 4. uri pod milim nebom.

Dnevni red:

- 1) Gospodarski program slov. kmečke zveze; govori g. Janez Roškar, načelnik kmečke zveze, deželni poslanec, posestnik in župan v Št. Juriju v Slov. Goricah.
- 2) Slov. kmečka zveza in nje nasprotniki; načrt, sredstva in cilji slov. kmečke zveze; govori g. dr. Ivan Benkovič iz Brežic.
- 3) Poročilo deželnega poslanca g. dr. Frana Jankoviča o delovanju deželnega zbora in o političnem položaju.
- 4) Slučajnosti.

Slovenski kmetje! Pridite v obilnem številu, ako so vam mar vaše koristi, združujte se! Vabi vas

odbor slov. kmečke zveze.

Herman Klabučar

klepar in krovec s škli in eternitom

☞ ☞ v Krškem. ☞ ☞

Priporočam se slavnemu občinstvu, da prevzamem vsa v mojo stroko spadajoča dela. Obenem se usojam naznaniti, da popravljam tudi mehanične stvari, kakor bicikelne, šivalne stroje, hišne brzojave in telefone i. t. d.

7

Brežičani — Slovenci! G. M. Krieger, steklar in pleskar v Krškem se priporoča p. n. slav. občinstvu za vsa v njegovo stroko spadajoča dela. V Brežicah ga pozna že marsikateri in pride v Brežice brezplačno v slučaju, da ga kdo rabi.

Ceniki brezplačno!

Največja zaloga koles, šivalnih in pisalnih strojev naboljše kakovosti.

Ivan Jax in sin
Ljubljana, Dunajska cesta št. 17.

Slav. občinstvu naznanjam, da sem odprl

zalogo trpežnih, doma izdelanih čevljev

moških, ženskih in otroških od najmodernejših do navadne oblike, iz najfinejšega kakor tudi trpežnega usnja. — Priporočam se tudi za naročila po meri (po sedajnih visokih cenah usnja) zelo zmernih cenah iz različnega usnja in različne fazone.

A. OMERZU
čevljar v Krškem št. 103.

Svarilo!

Prosimo spoštovana gospodinja, ne zahtevajte pri trgovcu kar na kratko Zavitek ali Zaboječek „Cikorijske“, temveč določeno Znamko:

➡ Franck

da imate zagotovilo za vedno jednako in najboljšo kakovost. — Pazite pri tem na te varstvene znamke in podpis, kajti našo zamotanje se v enakih barvah, papirju in z podobnim natisom ponareja.

Varstvena znamka.
D. X 4457 Ja. 02 I.

Varstvena znamka.

Varstvena znamka.

Henrik Franck sinovi

L.F.F.L.

Stavbinska zadruga

„Lastni Dom“

vpisana zadruga z omejeno zavezo

v Brežicah

kupuje svojim članom hiše, zida svojim članom hiše, posojuje svojim članom denar na menjice in zemljišča, eskomptira (prevzema v takojšnje izplačilo) terjatve svojih članov-obrtnikov.

Izposojeni denar se obrestuje s 5½% do 6% in se vrača proti ½% do 2% amortizaciji.

Deln. družba združenih pivovarn Žalec in Laški trg v Ljubljani

priporoča svoje

izborna pivo v sodcih in steklenicah.

➡ Zastopnik pivovarne v Brežicah je g. Alojzij Schweiger. ➡

➡ Zahtevajte povsod „Posavsko Stražo“ in naj ne manjka v nobeni gostilni ali kavarni! ➡

Kdor ponižuje se sam, podlaga je tuičevi peti!

SVOJI K SVOJIMI!

Slovenci! Združimo se! Sloga jači, nesloga tlači!

Podpirajmo le svoje prijatelje! Podpirajmo le slovenske trgovce, obrtnike in krčmarje!

Naši trgovci so: tvrdka Uršič & Lipej, tvrdka A. Umek, tvrdka Jos. Boecio (preje Varlec), gosp. Janko Broz, veleindustrijalec (zaloga moke), združeni pivovarni Žalec in Laški trg (založnik pive g. Al. Schweiger), g. Miško Balon, lesni trgovec (skladišče na prostoru del. pivovarne Žalec-Laški trg) vsi v Brežicah. G. Franc Gerec, veletržec v Pišecah, g. Andrej Frece, g. Martin Frece, g. Andrej Kos, g. Jože Vrečko itd., vsi na Bizeljskem. G. J. Vidmar in g. Anton Zorčič v Kapelah, g. Rozalija Novak in Franc Perger v Dobovi, g. Franc Petan v Sromljah, g. Karl Prešiček v Zdolah, g. Anton Vahčič na Vidmu.

Naši obrtniki so: svečar in medicar Maks Hierländer, brivec in lasničar Josip Holy, krojač Pavl Kovačič, sedlar Franc Krulc, klobučar Franc Lebar, lončar in pečar Fr. Mastnak, mizar Frid. Medved, krojač Miha Novak, sodar Franc Pipan, pek Ignacij Polanšek, mizar Franc Resnik, slikar Franc Sikošek, mehanik in umetni ključavničar, Franc Strniša, klepar Ignacij Zalokar, čevljarja Franc Versec in Stjepan Cipek.

Naši gostilničarji so: Anton Koštomaj v «Narodnem Domu», mesarja Ivan Grobušek in Anton Klavžar, vsi v Brežicah, dalje Janez Volčanšek, Franc Zorko, Jože Mion, Anton Žerjav in Marija Kos na kolodvoru.

➡ Vse naslove izveste v „Narodnem Domu“. ➡

Podpirajte samo one trgovce, krčmarje in obrtnike, ki imajo slovenske napise!

SVOJI K SVOJIMI!

Biti slovenske krvi, hodi Slovencu ponosi!

Prva in največja slovenska trgovina

v Brežicah

Uršič & Lipej

priporoča svojo veliko zalogo raznovrstnega manufakturnega, špecerijskega in železnega blaga, porcelana, stekla, usnja itd. prodaja vse po najnižjih cenah in le zanesljivo dobro blago.

Velika zaloga tuzemskega in angleškega sukna, cajgov za moške in ženske obleke, volnena in platnenega blaga in vse drugo po najnižjih cenah.

Za mnogobrojni obisk se priporočata z odličnim spoštovanjem

Uršič & Lipej.

Nova slovenska trgovina

„Pri novem svetu“

Jos. Boecio
v BREŽICAH (pri frančiškanski cerkvi).

Največja in najnovejša zaloga raznega manufakturnega, suknene in volnenega blaga z moškim in ženskim perilom, svilenih in drugih robcev, nogavic, čipk, nakita i. t. d.

Bogata zaloga špecerije, najlepša moka iz Majdičevega mlina v Celju, železnina, lita in posteklena posoda, porcelan, glaževina, cement, trstina, umetna gnojila, premog i. t. d.

Prodajam tudi vse deželne pridelke in kupujem iste po najvišjih cenah.

== Izvoz jajec na debelo. ==

Cene strogo solidne in točna postrežba.

SV. Cirila in Metoda.

spominjajte se družbe

➡ Slovenci! ➡

Trgovina s papirjem, pisalnim in risalnim orodjem, knjigami, molitveniki in drugimi tiskovinami za vse urade, velika zaloga podob in okvirov, razne vrste šipe v vseh velikostih, barvah in debelosti, vsakovrstne reči za božič, papir, peresa, cvetke in različni kinč za jaslice, mične novosti v galanterijskem oddelku, igrače in vse drugo priporoča na drobno in debelo po nizki ceni

ANTON UMEK

v Brežicah in v Krškem.

Sprejema vsakovrstna naročila za „Zadružno tiskarno“ in knjigoveznicu po zmernih cenah.

POSODILNICA V BREŽICAH

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

posojuje na zemljišča in osebni kredit proti $5\frac{1}{2}\%$ ali 6% obrestovanju;

obrestuje hranilne vloge s $4\frac{1}{2}\%$ (štiri in pol od sto), plačuje davek od hranilnih vlog (rentni davek) sama;

uradnje vsak ponedeljek in četrtek od $8\frac{1}{2}$ do 12. ure dopoldne v «Narodnem Domu», I. nadstropje;

ima svoje gostilne v «Narodnem Domu» z lepim hlevom in prostornim dvoriščem ter «na Griču» na koncu novega mostu čez Savo; toči le dobra in pristna domača, izbrana vina.

Hranilne vloge sprejema od vsakogar, posojila daje le zadružnikom.

Leta 1906 do 1. grudnia je bilo prometa dva milijona tritisoč kron.

L. 1906 je bilo prometa 2,772.709.87 K. ODBOR.